326165 - İndirim Uygulamak İçin “Kara Cuma” İsimlendirmenin Hükmü

Soru

“Kara Cuma”nın hükmü nedir? Bu isimlendirme caiz mi? Kafirlere benzeme olarak sayılır mı? İsraf ve gereksiz alışverişe yol açtığı için haram olur mu? Söz konusu indirim günlerinde alışveriş haram mı?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Birincisi:

Kara Cuma İsimlendirmenin sebebi:

"Kara Cuma", Kasım ayının son cuması olup konuyla ilgili şu bilgilere ulaştık:

"Kara Cuma", İngilizcesi: "Black Friday’dir. Arap ülkelerinde bazen " Beyaz Cuma " olarak da adlandırılır, ABD'de Şükran Günü'nden hemen sonra gelen bir gündür. Genellikle her yıl kasım ayının sonunda olur ve bu gün, Yılbaşı hediyelerini alışveriş için bir başlangıç olarak kabul edilir."

Bu günde çoğu mağaza büyük indirimler ve fırsatlar sunarak kapılarını erken saatlerde, bazen sabah 4'e bile açarlar. Yılbaşı hediyelerinin çoğu, bu günde alındığından, birçok tüketici Cuma sabahı büyük mağazaların önünde toplanır ve açılışını bekler. Açıldığında, kalabalıklar birbirleriyle yarışır ve koşarlar, herkes düşük fiyatlı ürünlerden en büyük payı almak istemektedir.

"Kara Cuma" terimi, 19. yüzyıla kadar uzanan bir geçmişe sahiptir. 1869 yılında ABD'de meydana gelen mali krizle ilişkilendirilir. Bu kriz, Amerikan ekonomisine büyük darbe vurmuş, ticaret durmuş ve satış işlemleri durma noktasına gelmiştir, bu da ülkeyi ekonomik açıdan büyük bir felakete sürüklemiştir. Krizden kurtulabilmek için, mağazalar büyük indirimler yaparak malları satmayı ve kayıpları en aza indirmeyi denemişlerdir. Bu uygulamalar, insanları mağazalara çekerek alışveriş

yapmalarını sağlamış ve ekonomiyi canlandırmaya yardımcı olmuştur. Bu nedenle, "Kara Cuma" terimi, büyük indirimler ve alışveriş yoğunluğuyla ilişkilendirilen bir gün olarak anılmaya başlamıştır.

O günden bu yana, büyük mağazalar, dükkanlar ve ajanslar, ürünlerinde yüzde 90'a varan büyük indirimler yaparak geleneksel olarak Kara Cuma'da satışa sunarlar. Ancak bu indirimler genellikle Kara Cuma gününe veya o aya özel olup, etkinlik sona erdikten sonra ürünlerin fiyatları tekrar normal seviyelerine döner.

"Kara Cuma" ismi, asıl olarak olumsuzluk veya kötümserlik nedeniyle konulmamıştır. Bilakis 1960 yılında Philadelphia şehri polisi tarafından kullanıldı. Zira bu günde, bilinen alışveriş gününde büyük trafik sıkışıklıkları ve mağazaların önünde uzun kuyruklar oluşuyordu. Philadelphia polis teşkilatı, trafikteki bu yoğunluğu ve yaya ve araçlardaki kalabalığı tanımlamak için o günü "Kara Cuma" olarak adlandırdı.

Öte yandan ticarette hesap defterlerinde yaygın kanaate göre; siyah renk kar ve stok eritmeyi ifade ederken kırmızı renk ise zararı, borç ve stokta olumsuz birikmeyi ifade eder.

ABD'deki günlük kar ve zarar defterlerinde, karları kaydetmek için siyah mürekkep kullanılırken, zararları kaydetmek için kırmızı mürekkep kullanılır. Kara Cuma'da büyük karlar elde edilmesi nedeniyle, bu karlar siyah mürekkeple kaydedilir bunun üzerine bu gün, "Kara Cuma" olarak adlandırılmıştır.

ikincisi:

"Kara Cuma" kampanyalarından istifade etmenin hükmü
"Kara Cuma" olarak adlandırılan bu günün indirimlerinden ve tekliflerinden yararlanmakta dini açıdan bir sakınca yoktur. Kişi mubah olan ürünleri aldığı müddetçe ve yılbaşı gibi kutlamalar için kullanılacak hediye ve benzeri şeyler almıyorsa caizdir.

(145676) nolu sorunun cevabında Noel sezonunda indirimlerden faydalanmak için alışverişin yapılmasının caiz olduğu açıklanmıştır.

Üçüncüsü:

Mağaza sahiplerinin bu güne özel indirim yapmaları

Biz Müslümanlar olarak bizde kara Cuma veya beyaz Cuma yoktur. Müslüman kafirlere benzemekten kaçınması ve israfa bulaşmaktan sakınması gerekir. Kesinlikle kampanya ve indirimler paranın heba edilmesine neden olmaması gerekir.

Kafirlere benzeme oluşmaması amacıyla mağaza sahipleri bu güne özel indirim yapmamaları gerekir. Bilakis bu günü diğer günler gibi geçirmesi gerekir. Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle buyurmuştur: “Her kim bir topluluğa benzemeye çalışırsa o da onlardan olur” (Ebu Davud 4031, Elbani sahih dedi)

Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem bazı adet ve örfte kafirlere benzemeyi yasaklamıştır:

Abdullah bin Amr bin As’dan rivayetle şöyle dedi: Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem kendisinin üzerine aspir ile boyanmış iki elbise gördüğünde: “Bu kafirlerin elbisesidir, bunu giyme” demiştir. (Muslim 2077)

Huzeyfe bin el Yeman r.a’dan rivayet edildiğine göre şöyle dedi: Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dediğini işittim: “ince veya kalın saf ipek elbise giymeyiniz. Altın ve gümüş kaptan bir şey içmeyiniz. Altın ve gümüş tabaklardan da yemek yemeyiniz!”. Bunlar dünyada kâfirlerin, âhirette ise sizlerindir." (Buhari 5426, Muslim 2967)

İmam Ahmed 22283 hadisinde şöyle rivayet eder: Umame'nin şöyle dediğini işittim: Resulullah Sallallahu aleyhi ve Sellem sakalları beyazlaşan Ensar'ın yaşlılarının yanına çıktı ve: ''Ey Ensar topluluğu! Sakallarınızı kırmızıya ve sarıya boyayın, bu şekilde Ehl-i Kitab'a muhalefet edin'' buyurdu. Biz: "Ey Allah'ın Resulü! Ehl-i Kitab şalvar giyiyor, ama izar giymiyor" dediğimizde: ''Siz şalvar ve izar giyip Ehl-i Kitab'a muhalefet edin'' buyurdu. Biz: "Ey Allah'ın Resulü! Ehl-i Kitab mest giyiyor, ayakkabı giymiyor" dediğimizde: ''Siz mest ve ayakkabı giyip Ehl-i Kitab'a muhalefet edin'' buyurdu. Biz: "Ey Allah'ın Resulü! Ehl-i Kitab sakallarını kesip bıyıklarını uzatmaktadır" dediğimizde: ''Siz de sakallarınızı uzatıp bıyıklarınızı kısaltarak Ehl-i Kitab'a muhalefet edin'' buyurdu.

Tirmizi 2695 nolu hadiste Amr bin Şuayb babası ve dedesinden şöyle rivayet eder: “Bizden başkalarına benzemeye çalışanlar bizden değildir. Yahudi ve Hıristiyanlara benzemeyin! Çünkü Yahudilerin selamlaşmaları parmak işaretiyledir. Hıristiyanların selamlaşmaları ise el ile işaret etmekten ibarettir.” (Elbani Hasen demiştir)

Şayet kafirler her sene bu günü bekler, indirim ve reklamlarla bir özellik veriyorlarsa bizim de mağazalarımızda indirim uygulayarak veya alışveriş yaparak onlara katkı sağlamamız caiz olmaz. Ancak bir müşteri olarak ihtiyaç duyduğu bir şeyi indirimli olarak satın almasında sakınca yoktur.

En iyisini Allah bilir.